

การบริหารงานนิตศการจัการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลืครุในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของศูนย์การศีกษาพิเศษ

สิรินยา นันทชัย^{1*} สุวดี อุปปินใจ² ไพรง รัตนชวงค์³

¹ สาขาวิชาการบริหารการศีกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² สาขาวิชาการบริหารการศีกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ สาขาวิชาการบริหารการศีกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail, 678914031@crru.ac.th

ข้อมูลบทความ	บทคัดย่อ
บทความวิชาการ คำสำคัญ: การบริหารสถานศีกษา; การนิตศการจัการเรียนรู้; การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน; ศูนย์การศีกษาพิเศษ วันที่รับบทความ: 29 ตุลาคม 2568 วันที่แก้ไข: 4 มีนาคม 2569 วันที่ตอบรับตีพิมพ์: 6 มีนาคม 2569	การบริหารเป็นกระบวนการขับเคลื่อนองค์กรให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อบรรลุเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่องค์กรมุ่งหวัง โดยเฉพาะในบริบทของสถานศีกษา การบริหารงานนิตศการจัการเรียนรู้จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศีกษา ในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครูให้สามารถจัการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยศูนย์การศีกษาพิเศษ มีผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษหลากหลายประเภท การบริหารงานนิตศการจัการเรียนรู้ มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการบริหารงานนิตศการจัการเรียนรู้ 2) วัตถุประสงค์การบริหารงานนิตศการจัการเรียนรู้ 3) กระบวนการบริหารงานนิตศการจัการเรียนรู้ 4) แนวทางการวัดและประเมินผลการบริหารงานนิตศการจัการเรียนรู้ และ 5) ปัจจัยความสำเร็จของการนำการบริหารงานนิตศการจัการเรียนรู้ไปใช้ องค์ประกอบเหล่านี้ถูกนำมาใช้เพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคลของผู้เรียน การบริหารงานนิตศการจัการเรียนรู้ จึงมีบทบาททั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะ ความรู้ และความสามารถตามเป้าหมายของหลักสูตร และการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ ให้ได้รับความช่วยเหลือ พื้นฟูเตรียมความพร้อม และได้รับโอกาสทางการศีกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ อันนำไปสู่การพัฒนาศีกษาผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ

The management of learning supervision to assist teachers in developing the quality of students at special education centers

Sirinya Nantachai^{1*} Suwadee Ouppinjai² Pairop Rattanachuwong³

¹ Educational Administration Program, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

² Educational Administration Program, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³ Educational Administration Program, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

* Corresponding author e-mail, 678914031@crju.ac.th

ARTICLE INFO

Academic article

Keywords: School administration.
Learning Management supervision; Student Quality Development; Special Education Center

Received: 29 October 2025

Revised: 4 March 2026

Accepted: 6 March 2026

ABSTRACT

Administration is a process that drives organizations to operate efficiently by applying both the science and art of systematic management in order to achieve the goals and expected outcomes of the organization. In the context of educational institutions, the supervision of learning management plays a vital role as a participatory process involving administrators, teachers, and educational personnel in promoting, supporting, and developing teachers' capacity to manage learning effectively and in alignment with learners' needs. In special education centers, where learners have diverse types of special needs, the supervision of learning management consists of five components: (1) principles of learning management supervision administration, (2) objectives of learning management supervision administration, (3) processes of learning management supervision administration, (4) guidelines for measurement and evaluation of learning management supervision administration, and (5) success factors for implementing learning management supervision administration. These components are applied to enhance teachers' potential in designing and managing learning that responds to the individual needs of learners. Therefore, the supervision of learning management plays a crucial role in improving learners' quality by developing their knowledge, skills, and competencies in accordance with curriculum goals, as well as in fostering desirable characteristics appropriate to individual contexts. This is particularly significant in supporting learners from birth or from the time a disability is identified, ensuring they receive early intervention, rehabilitation, preparation, and equitable access to quality educational opportunities, leading to the full development of their potential.

บทนำ

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพตามหลักสิทธิมนุษยชนและนโยบายของรัฐ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 ได้บัญญัติให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมถึงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องหรือด้อยโอกาส ซึ่งต้องจัดให้เป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยให้ได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเหมาะสมตามความต้องการเฉพาะบุคคล

ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา/ประจำจังหวัด ขึ้น เพื่อให้บริการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในด้านการพัฒนา พื้นฟูสมรรถภาพ การเตรียมความพร้อม และการส่งต่อเข้าสู่สถานศึกษาต่าง ๆ ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ การบริหารสถานศึกษาและการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในศูนย์การศึกษาพิเศษ จึงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากร เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดทางการบริหารสถานศึกษา และการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคม โดยอาศัยการบริหารงานนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบริบทของการศึกษาในยุคปัจจุบัน อันเป็นการส่งเสริมให้เกิดการจัดการศึกษาที่เท่าเทียม และเต็มศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

การบริหารสถานศึกษา

การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานของคนในองค์กรอย่างเป็นระบบ ที่มุ่งพ่วงค์กรไปสู่เป้าหมาย โดยอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ วิธีการ และการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม รวมถึง การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การควบคุม และการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินงาน โดยการบริหารนั้น มิใช่เพียงการสั่งการ แต่คือการทำให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินงานได้อย่างราบรื่น สอดคล้องกับเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่องค์กรมุ่งหวัง สายยันท์ แตนกาไสย (2564) สุวดี อุปปีนใจ (2565)

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ที่ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมมือกันใช้ศาสตร์และศิลป์ในการกำหนดแผนงาน วิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงาน และการบริหารทรัพยากร เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความคุ้มค่า ทั้งยังมุ่งสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เจริญงอกงามรอบด้าน ทั้งด้าน

ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามกำหนด Good (1973) สุวดี อุปปินใจ (2565)

ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) สุวดี อุปปินใจ (2565)

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าครอบคลุมทั้งการกำหนดนโยบาย วางแผน พัฒนา สนับสนุน และควบคุมกำกับกำกับการดำเนินงานในสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเน้นการบริหารจัดการเชิงรุกที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ภัทพร เลิกนอก และเอกราช โฆษิตพิมานเวช (2564)

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการวางแผน จัดองค์การ สั่งการ ควบคุม และใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยี เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานร่วมกันของผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุ้มค่า มุ่งพัฒนาผู้เรียนรอบด้านขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ วิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไปผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผน สนับสนุน และกำกับการดำเนินงานเชิงรุกเพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

การนิเทศการจัดการเรียนรู้

การนิเทศการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมและความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาในวิชาชีพ และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สุวดี อุปปินใจ (2566) รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2567)

ความสำคัญของการนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความเป็นมืออาชีพ มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและนวัตกรรม รวมถึงการประเมินผลผู้เรียนอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การนิเทศยังช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความรู้ และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาองค์กรให้เข้มแข็ง และการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศอย่างยั่งยืน ฐาปนา จ้อยเจริญ (2563) สุวดี อุปปินใจ (2566)

หลักการนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการหรือขั้นตอนที่ต่อเนื่อง ประกอบด้วย 5 หลักการ Burton and Bruckner (1965) จำลอง ไชยยา (2564) อรพร คนสนิท (2565) สุวดี อุปปินใจ (2566) รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2567) และภัทริยา คชหิรัญ และคณะ (2568) สรุปได้ดังนี้

1. หลักความเป็นวิทยาศาสตร์ หมายถึง การดำเนินงานนิเทศอย่างมีระบบ อาศัยข้อมูล ข้อเท็จจริง และเหตุผลที่ตรวจสอบได้ โดยผ่านกระบวนการสังเกต การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูล ด้วยระเบียบวิธีทางวิชาการ เพื่อให้การนิเทศมีความแม่นยำ น่าเชื่อถือ และสามารถนำไปพัฒนาครูได้จริง ทั้งยังต้องใช้เครื่องมือที่ได้มาตรฐาน มีการประเมินผลที่เป็นกลาง ทำให้กระบวนการนิเทศมีคุณภาพและเกิด ประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง

2. หลักความเป็นประชาธิปไตย หมายถึง การเคารพความคิดเห็นของผู้รับการนิเทศ เปิดโอกาสให้มี ส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกัน ผู้นิเทศต้องให้เกียรติผู้รับการนิเทศ ไม่ใช้อำนาจหรือ บังคับ ควรสร้างบรรยากาศของความเสมอภาคและความร่วมมือ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เต็มไปด้วยความสมัคร ใจในกระบวนการนิเทศ ส่งผลให้ผู้รับการนิเทศพร้อมเปิดใจรับคำแนะนำ และนำไปพัฒนาตนเอง

3. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การนิเทศที่เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาท ในทุกขั้นตอนของการนิเทศ ทั้งการวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผล ทำให้ผู้รับการนิเทศรู้สึกเป็น เจ้าของกระบวนการพัฒนา เกิดความภาคภูมิใจ และมีความรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดไว้ การมี ส่วนร่วมยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร และทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืนตรงกับความ ต้องการของผู้รับการนิเทศ

4. หลักปรัชญาและความถูกต้อง หมายถึง การดำเนินการนิเทศด้วยความยึดมั่นในจริยธรรม ความ ซื่อสัตย์ และความถูกต้องทางวิชาการ ผู้นิเทศต้องให้คำแนะนำโดยยึดหลักคุณธรรม ปราศจากอคติ และเคารพ สิทธิของผู้รับการนิเทศ รวมถึงปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส และเป็นธรรม เพื่อให้เกิดการยอมรับ และความไว้วางใจ ในกระบวนการนิเทศ นำไปสู่การพัฒนาครูและเกิดผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนในระยะยาว

5. หลักการสร้างสรรคอย่างมีเป้าหมาย หมายถึง การนิเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาครูด้วยวิธีการที่ ส่งเสริมความคิดที่สร้างสรรค์ และการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้นิเทศควรกำหนด เป้าหมายการพัฒนาให้ชัดเจน ให้คำปรึกษา และแนะนำแนวทางที่เหมาะสม เพื่อให้ครูเกิดแรงบันดาลใจใน การพัฒนาตนเอง และสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การนิเทศการจัดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 ข้อ จำลอง ไชยยา (2564) ทิพวรรณ ถาวรโชติ (2564) อุดลย์ แสนสืบ (2565) อาทิสยา วรณิตย์ (2565) สุวดี อุปปินใจ (2566) และ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2567) สรุปได้ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อ พัฒนาคณากรรมการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ 3) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกัน ระหว่างครูและผู้นิเทศ 4) เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุเต็มตามศักยภาพของการศึกษาที่เท่าเทียม

กระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน Harris (1963) จำลอง ไชยยา (2564) ขวัญลิน ไส้โตก (2565) วิจิรดา วรธาดาสวัสดิ์ (2566) และ สุวดี อุปปินใจ (2566) สรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการนิเทศ (Study of basic Information) หมายถึง เป็นระยะ ของการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการนิเทศ เพื่อเตรียมพร้อมก่อนการนิเทศ มีการดำเนินการดังนี้

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็น เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เช่น สรุปรูปข้อมูลการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล และข้อมูลด้านการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละประเภทความพิการ

1.2 การประเมินสภาพการปฏิบัติงานของครู เป็นการพิจารณาจากภาระงาน ความพร้อม ทักษะในการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การใช้สื่อ นวัตกรรม และการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.3 การสรุปและจัดลำดับประเด็นการพัฒนา เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์วิเคราะห์ และจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาหรือแก้ไข เช่น การพัฒนา IEP การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคล หรือการใช้เทคนิคการสอนเฉพาะทาง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการนิเทศในขั้นตอนถัดไป

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning) หมายถึง เป็นระยะของการกำหนดขั้นตอน และวิธีการนิเทศ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการนิเทศการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือครูในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ มีการดำเนินการดังนี้

2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์การนิเทศ เป็นการนำผลสรุปจากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดวัตถุประสงค์ในการนิเทศ

2.2 การกำหนดรูปแบบ วิธีการ และแผนการดำเนินงาน เป็นการกำหนดรูปแบบและวิธีการนิเทศที่เหมาะสม เช่น การนิเทศแบบโค้ชและพี่เลี้ยง การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การให้คำปรึกษารายบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบ PLC และSLC พร้อมทั้งกำหนดแผนการดำเนินงาน ขั้นตอน ระยะเวลา และเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศอย่างชัดเจน

2.3 การจัดการทรัพยากร และการประสานงานจัดโครงสร้างการทำงาน มอบหมายบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ทั้งจัดสรรทรัพยากร เช่น สื่อ อุปกรณ์เฉพาะทาง และเวลา รวมถึงการประสานงานกับผู้ปกครอง เพื่อสนับสนุนการนิเทศให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Supervision) หมายถึง เป็นระยะของการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ มีการดำเนินการดังนี้

3.1 การดำเนินการนิเทศตามกระบวนการในชั้นเรียน เป็นการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูที่รับบริการนักเรียนไป-กลับ นักเรียนหน่วยบริการ และนักเรียนเยี่ยมบ้าน เช่น การสังเกตการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ IEP

3.2 การเสริมแรง สนับสนุน และติดตามการปฏิบัติ โดยผู้นิเทศให้กำลังใจ เสริมแรง และสนับสนุนครูในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ แนะนำเทคนิคหรือสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) หมายถึง เป็นระยะของการประเมินผลการดำเนินนิเทศ มีการดำเนินการดังนี้

4.1 การสะท้อนผลและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนา ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้ปกครองร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศ ให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดกับผู้เรียน

4.2 การประเมินผลและปรับปรุง ดำเนินการประเมินผลการนิเทศทั้งด้านกระบวนการและผลลัพธ์ เช่น การพัฒนาครู และพัฒนาการของผู้เรียน ความพึงพอใจต่อการดำเนินการนิเทศ หากพบปัญหาหรืออุปสรรคจะนำไปปรับปรุงแผนหรือให้ความรู้เพิ่มเติม และหากประสบความสำเร็จจะส่งเสริมให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ แบ่งประเด็นการประเมินออกเป็น 2 ประเด็น วิไลลักษณ์ วชิรสกุลโชค (2562) ปาจริย์ หงษ์แก้ว (2563) นุชนาถ สุทธการ (2565) สถาพร สมอุทัย (2565) และสุดี อุปปินใจ (2566) สรุปได้ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ประเด็นการประเมิน แบ่งเป็น 4 ประเด็นย่อย ดังนี้ 1) ประเมินความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถของผู้นิเทศ 2) ประเมินความสามารถของผู้รับการนิเทศ 3) ประเมินการดำเนินการนิเทศตามวัตถุประสงค์ และ 4) การประเมินการนำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนางานนิเทศ ประเด็นที่ 2 วิธีการประเมิน แบ่งเป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) การตรวจสอบผลงาน และ 2) การสังเกตสภาพจริง

ปัจจัยความสำเร็จของการนิเทศ ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ธัชชัย จิตรนันท์ (2562) อิฐ แยมยิ้ม, ทินกร พูลพุด และกฤษณะ ดาราเรือง (2563) จุฑามาส โหยงไทย (2568) ภัทริยา คชหิรัญ และคณะ (2568) สรุปได้ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านบุคลากร 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ 3) ปัจจัยด้านทรัพยากร 4) ปัจจัยด้านการบริหาร 5) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ 6) ปัจจัยด้านการสื่อสาร

สรุปได้ว่า การนิเทศการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างเป็นระบบ การนิเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของครู การยกระดับคุณภาพผู้เรียน และความเข้มแข็งของสถานศึกษาหลักการนิเทศประกอบด้วยความเป็นวิทยาศาสตร์ ประชาธิปไตย การมีส่วนร่วม คุณธรรม ความถูกต้อง และความสร้างสรรค์อย่างมีเป้าหมาย กระบวนการนิเทศดำเนินงานเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน วางแผน ดำเนินการ และประเมินผลความสำเร็จของการนิเทศขึ้นอยู่กับบุคลากร กระบวนการทรัพยากร การบริหาร แรงจูงใจ และการสื่อสาร

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

คุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร โดยผู้เรียนที่มีคุณภาพจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถอยู่

ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งถือเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการจัดการศึกษาโดยรวม กระทรวงศึกษาธิการ (2551)

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หมายถึง การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างรอบด้าน ทั้งในมิติของการเป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถและทักษะที่จำเป็นตามช่วงวัย ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าและนำผลมาปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข กระทรวงศึกษาธิการ (2551) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรม ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และจิตสำนึก ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมคาดหวัง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ มีความสุข และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563)

สรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรม ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรผู้เรียนที่มีคุณภาพต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความดี ปัญญา และความสุข ตามมาตรฐานการศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ถูกนำมาใช้เพื่อติดตามความก้าวหน้าและปรับปรุงการจัดการศึกษา คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นตัวสะท้อนความสำเร็จของการจัดการศึกษาและการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

ศูนย์การศึกษาพิเศษ

ศูนย์การศึกษาพิเศษ หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากรและชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา/ประจำจังหวัด เป็นหน่วยงานที่ให้บริการผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม พื้นฟูสมรรถภาพเตรียมความพร้อม และส่งต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้ได้รับบริการทางการศึกษาใน

โรงเรียนเฉพาะความพิการหรือเรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไป ตามความจำเป็นพิเศษของแต่ละคนมีทั้งประเภทอยู่ประจำ และไปกลับโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ สมเกตต์ อุทธโยธา (2566)

สรุปได้ว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษ หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษา และบริการสนับสนุนแก่คนพิการตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม พัฒนาสมรรถภาพ และเตรียมความพร้อมแก่ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทพร้อมจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และส่งต่อผู้เรียนสู่โรงเรียนเฉพาะความพิการหรือโรงเรียนเรียนร่วมตามความจำเป็น โดยให้บริการทั้งแบบอยู่ประจำและไป-กลับโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

บทสรุป

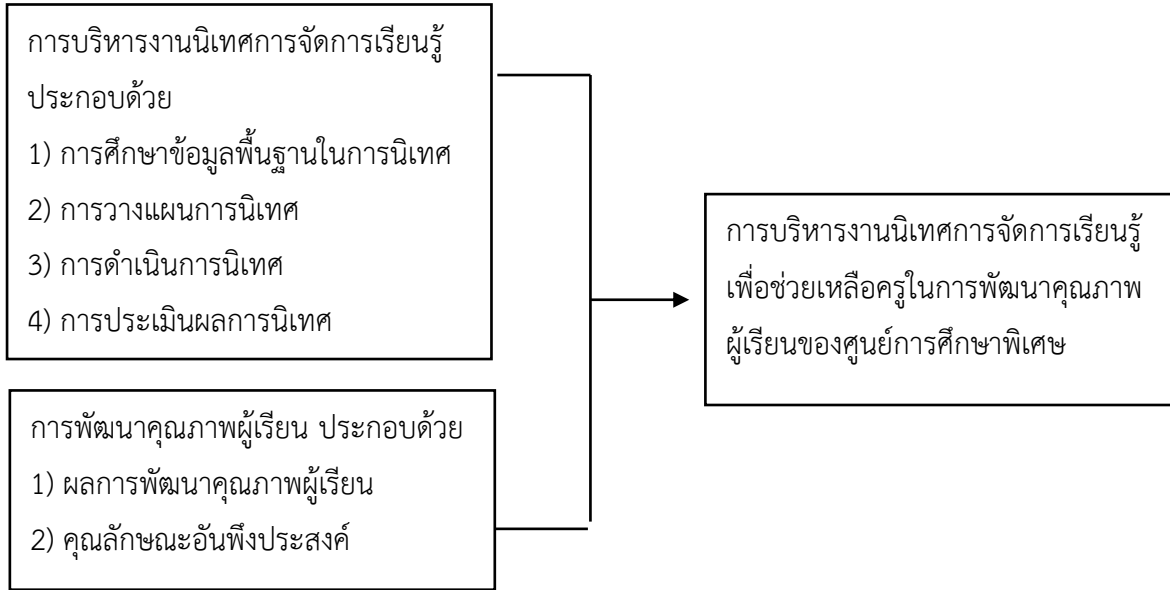
การบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการบริหารที่เป็นระบบ โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นความร่วมมือของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณภาพ ขอบข่ายการบริหารครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานทั่วไป ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเป็นรูปธรรม

การนิเทศการจัดการเรียนรู้ถือเป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ความเป็นวิทยาศาสตร์ ความถูกต้องทางวิชาการ และความสร้างสรรค์ ทั้งนี้กระบวนการนิเทศประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของครูและผู้เรียนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการทางการศึกษาในปัจจุบัน ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนิเทศ ได้แก่ บุคลากร กระบวนการบริหาร ทรัพยากร แรงจูงใจ และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

ศูนย์การศึกษาพิเศษ มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นจนถึงการส่งต่อเข้าสู่ระบบการศึกษาหลักอย่างเหมาะสม โดยให้บริการแบบไม่เสียค่าใช้จ่าย เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม การบริหารงานนิเทศการจัดการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาพิเศษ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพครูและผู้เรียนให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งในด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และการอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่เรื่อง การบริหารงานนิเทศการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยเหลือครูในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ
ที่มา: สิริญา นันทชัย, 2569

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. http://academic.obec.go.th/images/document/1559878925_d_1.pdf
- กาญจนา คำทะวงศ์. (2564). *แนวทางการนิเทศงานวิชาการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ขวัญนลิน ไส้โคก. (2565). *รูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์เทิร์นเทรเซอร์.
- จารุวรรณ ตาลสุกเรือง (2565). *รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จำลอง ไชยยา. (2564). *การพัฒนาารูปแบบการนิเทศแบบพัฒนาการร่วมกับวิชาชีพแนะทางปัญญาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบสมดุภาษาสำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัย กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- จุฬามาส โหยงไทย. (2568). ปัจจัยที่มีประสิทธิผลต่อการดำเนินการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 9(1), 104-119.
- ฐาปนา จ้อยเจริญ. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันเชิงรุกของนักศึกษาครุวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- ทิพวรรณ ถาวรโชติ. (2564). รูปแบบการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. *วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร*.
- ธนกฤต วัฒนะสัย. (2567). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดชัยภูมิ. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*.
- ธัชชัย จิตรนันท์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม*, 6(1), 69-77.
- ธัญนิชา สิงห์รุ่งศ์. (2567). แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*.
- นุชนาถ สุทธการ. (2565). รูปแบบการนิเทศโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู. *วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร*.
- ประนอม มะธิปิไข. (2560). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 12 จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- ปาจริย์ หงษ์แก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- ภคพร เลิกนอก และเอกราช โฆษิตพิมานเวช. (2564). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น*, 8(4), 1-13.
- ภัทรานิษฐ์ บุญฤทธิ์. (2566). การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่*.

- ภัทริยา คชหิรัญ, อัจฉรา วัฒนาณรงค์, วิภาภรณ์ ภูวัฒนกุล, และศักดิ์ชัย นิรัญทวิ. (2568). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสาร มจร อุบลประิทรศน์, 10(1), 3006-3018.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2567). การนิเทศเพื่อการพัฒนาวิชาชีพทางการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วัฒนกรณ์ จิวาลักษณ์. (2560). การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วิจิตรดา วรธาดาสวัสดิ์. (2566). รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุขภูิบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิไลลักษณ์ วชิรสกุลโชค. (2562). รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับเขตพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบนบน. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 8(30), 34-34-53.
- ศจีทิพย์ ตาลพันธ์ และเอกราช โฆษิตพิมานเวช. (2565). การนิเทศการศึกษา. วารสารมณีเชษฐาราม วัฒนอมมณี, 5(2), 101-114.
- สถาพร สมอุทัย. (2565). การนิเทศการศึกษา: หนึ่งตัวช่วยในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(3), 275-288.
- สมเกตต์ อุทโยธา. (2566). การศึกษานาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) (พิมพ์ครั้งที่ 2). บริษัท ส.อัมพรฟอรั่มเซ็น เทคโนโลยี จำกัด.
- สายยันท์ แตนกาไสย. (2564). การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แนวทางการพัฒนา การวัด และการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. สพฐ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). การปฏิรูปการศึกษานมศตวรรษที่สอง (พุทธศักราช 2552-2561). สกศ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับภาษาไทย-อังกฤษ). ห้างหุ้นส่วนจำกัด วีทีซี คอมมิวนิเคชัน.
- สุวดี อุปปินใจ วาสนา สังข์พุ่ม รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ พูนชัย ยาวีราช และจิณณวัตร ปะโคทัง. (2566). รูปแบบการส่งเสริมและกำกับติดตามการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้พัฒนาคุณภาพ

โรงเรียนขนาดเล็กที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง. รายงานวิจัย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

- สุดี อุปปินใจ. (2565). *การบริหารงบประมาณ การเงินและการบริหารทั่วไป*. โรงพิมพ์ปี่แอนด้น้อง
- อดุลย์ แสนสืบ. (2565). *แนวทางการพัฒนาการนิตการศึกษารองโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายคุณภาพ การศึกษาบางสะพานน้อย 3 (ไชยราช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- อรพร คนสนิท. (2565). *รูปแบบการจัดการนิตโรงเรียนเชิงรุกของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.*
- อาคม ช่วยบำรุง. (2565). *แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 9(11), 161-180.*
- อาทิสฐยา วรนิตย์. (2565). *การพัฒนาแบบนิตการบริหารสถานศึกษาบนฐานการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดน ภาคใต้. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 16(1), 157-170.*
- อำภา น้อยสนิท . (2564). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.*
- อิฐุ แยมยิ้ม ทินกร พูลพุดม และกฤษณะ ดาราเรือง. (2563). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารการนิต ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วารสาร ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 22(2), 61-70.*
- Burton, W. H. and Brueckner, L. J. (1965). *Supervisor: A Social Process*. Appleton Century.
- Good, C. V. (1982). *Dictionary of Education*. (3rded.). McGraw-Hill.